

A POLGÁR

A DEMOKRATA-LIBERALIS POLGARSÁG LAPJA

Előfizetési ára:

Egy évre --- 240.000 korona
Félévre --- 120.000 korona
Negyedévre --- 60.000 korona

Főmunkatárs:

VÁZSONYI VILMOS

Felelős szerkesztő: CSERGŐ HUGÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, VII., Aréna út 80. sz.
Telefón: József 55-71
Megjelenik minden szombaton

Végleges leszámolást!

Írta: VÁZSONYI VILMOS

Újév napján arról beszéltem, hogy végre gyökerében kell kiirtani a hazafiaskodó moral insanilyt, amely a gyávaság hősiességével követi el bűneit. Vakmerő a bűn elkövetésében, mert gyávan számít a bűnbocsánatra, amikor a legszentebb eszmét: a hazaszeretet törli maga elé védőpajzsul. Emberéletet olt ki hazafias felbuzdulásból, hamis pénzt gyárt a haza nevében és — ha kell — természetesen hamisan tanuskodik is szent felhevülésében.

Ez a moral insanity, vesztére, külföldi körútra indult. Portyázásában eljutott Hágáig és rajtavesztett. A dupla koffer és a dupla lelkiismeret nemzetközi vonatkozásban csúfosan kudarcot vallott. A három előkelő fajvédő ott ül a hágai fogházban és az érzékellen külföld nem fogékony aziránt, hogy hazafias felbuzdulásból akartak 10 millió hamis frankot Hollandiában és a skandináv államokban elhelyezni. A moral insanity ott fekszik most a külföld boncolóasztalán. Elhagyta hagyományos szerencséje, mely nyomon kísérte mindaddig, amíg az atrocitások körében maradt. Az újesztendő napján idehaza még csak egy urasági inas képviselte a bankóhamisító társaságot. A bankóprésnek nem volt még nyoma, bár már akkor is suttogták, rebesgették, hogy az állami térképészeti intézetben készítették a hamisítványokat. Döcögve indult meg a nyomozás, amíg végre kiderült a szörnyű titok, hogy az országos főkapitány, a rend legfőbb őre, egyik főrésze volt a hamis frankot készítő szövetségnek. A szigorú, a kérlelhetetlen ember, aki hideg közönnyel annyi családot rakatott tolonckocsira — protektora volt a hamisítóknak. Mert nagyon szerette a hazát!

Ha az ember visszagondol arra, hogy az ilyen gondolkodású emberre bízták életünket és vagyonunkat, hogy ez volt a mi őrangyalunk: elakad a lélekzete és összeszerul a szíve.

Megtörtént a hihetetlen: a reakció leg-erősebb oszlopa ledőlt: az országos főkapitány bevonult a fogházba. És azt lehetett hinni, hogy immáron közeledik a jobb korszak, szétrebbennek a kalandos terveket szövő társaságok és a kormány, mely az újesztendő küszöbéig kengyelt futott a fajvédelem kegyeiért, végre reálép a végleges konszolidáció útjára. Mert értsük meg jól, nem demokráciáról van itt szó, nem szabadelvűségről, csak becsületes, konzervatív irányról, amely tiszteli a törvényt és mindenkinek megadja a maga igazságát és bűnök elkövetésénél nem tűri meg a hazafiaskodás hamisított salvus conductusát.

A nagy lezuhanás robaját néhány napig néma csend követte a fajvédelem táborában. Mintha elvesztették volna hangjukat. Jóformán írni sem mertek a frankhamisítás ügyéről. Amde egyszerre csak vakmerően felül akartak kerekedni. Megjött a hangjuk. Az őrzöngésnek, a dühöngésnek jól megszervezett kara munkába lépett. A fajvédő sajtó nyíltan magasztalta a frankhamisítókat, mint „*igiz-vérig gavallér férfiakat*“, mint *igazi nagy hazafiakat és vértanukat*. Kiállottak a piacra és vakmerően követelték, hogy legyen elég immár a hazafiak üldözéséből és többé ne merjenek egy frankhamisító hazafit se letartóztatni, hanem inkább üssük agyon a zsidókat és akasszuk fel a liberális lapok szerkesztőit. Ez az igazi hazafias munka! Kifejtették, hogy a hamisító honfiak tulajdonképpen hadat üzentek Franciaországnak és a frankhamisítás csak egyik eszköze volt ennek a szent háborúnak. Egész Európa színe előtt kibömbölték, hogy a hamis frank irredenta fegyver akar lenni, holott a becsületes irredentista inkább százszor becsukatná magát, semhogy egyetlenegyszer is elárulná a külföld előtt, hogy irredentista célokat követett.

Szent hevülésükben ők maguk is hadat

üzentek Franciaországnak és a kiebrudalását követelték a francia nemzeti bank megbízottjainak, akik oly szemérmetlenek, hogy a frankhamisítás megforrását követelik és a nyomozás részletei iránt mérnek érdeklődni. Hogy mer a külföld beavatkozni Magyarországon belső ügyeibe? — bömbölik, mintha a bankóhamisítás szent nemzeti ügy volna és mintha nem volna minden jegybanknak természetesen és törvényben gyökerező joga, hogy a maga érdekeit megoltalmazza és bankjegyeinek hamisítását megakadályozza. Ezek a nagyszájúak, akik örültek a külföld beavatkozásának, mikor martirkirályunkat detronizálni kellett és redrakni az angol hajóra, ezek a nagyszájúak, akik Cuzával, az erdélyi magyarság ellenségével ültek le egy asztalhoz, lármáznak, hogy nem szabad tovább üldözni a bankóhamisítókat, nem szabad tovább nyomozni, mert ennek a kisantant örül!

És a fajvédő sajtó mellett egyszerre csak kivonult az a másik, kormánypárti kurzus-sajtó is, amely Klebelsberg Kunót vallja protektorául. A fajvédő őrzöngés mellett, amely nyíltan fenyegetődik az atrocitások megismétlésével, nyíltan emlegeti a diktatúrát és legazemberezi azokat, akik a bűnösök kinyomozását követelik. Klebelsberg Kunó gróf kormányt támogató sajtója parallel akeiőt indított és egyszerre csak szidni kezdte a szabadelvű lapokat, a szabadelvű sajtó megfélekezését követelte, mert ezek a lapok a külföld előtt ártnak Magyarországnak azáltal, hogy kitergetik a frankhamisítás ügyét és a bűnösök teljes lajstromának kinyomozását követelik. Az embernek megáll az esze! Ahol az országos főkapitány bankóhamisítók cimborája, ahol az állami térképészeti hivatal a bankóhamisítás színhelye; ott a liberális sajtót merik szidalmazni és üldözni, ahelyett, hogy bűnbánóan hamut hintonének a maguk fejére, hogy eltűrték azt a moral insanilyt, amelyből az egész ügy kisarjadzott és laza ellenőrzésükkel lehetővé tették annak a bűnnek az elkövetését, amelynél nagyobb az ország integritása, gazdasági rendje, hitele, jövője és becsülete ellen elkövetni nem lehetett.

Micsoda téboly az irredenta emlegetése? Hamis bankókkal nem lehet visszaszerezni azt, ami elveszett, csak elveszteni lehet, ami megmaradt. Örültek! Hogy képzelitek, hogy bármelyik külföldi állam eltűrné bankóinak tömeges meghamisítását? Örültek! Az ilyen berendezkedésnek nem egyenes következménye-e az ország hitelének lezüllesztése, pénzünek megrontása és az egész gazdasági élet katasztrófája? Örültek! Nem gondoltátok-e meg, hogy ezt a fegyvert vissza is lehet fordítani és ha külföldön hamisítanak a magyar pénzt, gazdaságilag agyonvernének minket?

Amde ki hisz az irredenta meséjében? A pénzhamisítás mindig csak köpönyegül használta az irredentát halandos belpolitikai céljainak leplezésére. De naivitás e műörültek,

okos bolondok és hűsködo gyávák állításával komolyan foglalkozni. A dühroham — esak taktika, a téboly — teljes rendszer, a rohamozás a baloldali sajtó ellen — kiszámított ravasság. A fajvédők nagy jobboldali rohamozást készítettek elő, hogy megakadályozzák a nyomozás folytatását. Nekik „elég volt“! Lapjaikban szinte megrendelik a liberális sajtó megfélemlítését, a nyomozás folytatását követelő szájuk betapasztását. És a kormány, amely újesztendő előtt a fajvédőknek ajándékozta a hivatalos lap nyomtatását, az örök tombolát, a szabadkőművesi palota 16 esztendő bérletét és legnagyobb kincsét, Klebelsberg Kunó grófot: a kormány most sietve engedett újra a fajvédőknek — betiltotta 8 napra a „Világ“-ot!

Jól hallunk? Jól olvassuk? a „Világ“-ot? Hát a büntettek feldicsérése, lázítás, a felekezeti elleni izgatás, a francia küldöttek lepiszkolása, impertinens frieskázása; nem a fajvédő sajtóban folyik? Nem a fajvédő sajtó nevezi-e napról-napra hazafiaknak, nagyszerű vértanuknak azokat, akiket a kormány lecsukat? És a kormány nem ezt a fajvédő sajtót tiltja be, nem ennek a lapjait koboztatja el, nem ennek lázító cikke miatt indít bűnvádi eljárást, hanem a maga komoly szándékainak bebizonyítására 8 napra betiltja a „Világ“-ot!

Micsoda komédia? Mit gondolnak az urak, hogy mi be fogjuk venni azt a kefért, hogy a könnyelmű, jószívű, könnyen befolyásolható, de egészen befolyástalan Windischgrätz Lajos herceg eszelte ki a pénzhamisítás tervét? Hogy ő a központ? Ő az a nagyhatalmú férfiú, aki a térképészeti hivatal kapuit meg tudta nyitni? Ő az a nagyhatalmú férfiú, aki annyi befolyással sem bírt, hogy a legnagyobb erőfeszítés mellett egy képviselői mandátumot tudott volna magának szerezni?

Mi kíváncsiak vagyunk arra, hogy a nagyszerű irredenta tervet Windischgrätz és Nadosyn kívül kik eszelték ki. Mert ismerjük a személyeket. Windischgrätz és Nadosyn nem voltak oly életreszóló személyes barátsággal egybefűzve, hogy ne kellene keresnünk az őket egybefűző további hiányzó kapcsolatokat.

Az volna a legnagyobb szerencsétlenség, ha a nyomozást bármely ponton megállítanák. Az egész világ szeme rajtunk függ. Itt csak egy lehetséges: a végleges leszámolás a moral insanityvel és a moral insanity minden spelunkájának megsemmisítése. Ez az ország érdeke. Az ellenzék ebből az ügyből nem akar politikai tőkét kovácsolni. Itt nem pártok érdekéről, hanem az ország jövőjéről van szó. Alkunak, aranyközéputas taktikázásnak itt helye nem lehet.

DR. BURSICS ZOLTÁN, ÜGYVÉD JOGI SZEMINÁRIUMA

Berlini-tér 3 (Westend-ház). Előkészít az összes jogi, közgazdasági, ügyvédi vizsgákra. Jegyzetbérlet. Tanácskozás

Harc a magyar jövőért

Írta: Fábrián Béla

Evek óta verekszünk. Megfeszített agy-
gyal, megfeszült izommal és ökölbeszorított
kézzel követelve a magyar élet jogát: legyen
itt rend, legyen ereje a törvénynek, legyen
jog és igazság. Az a rettenetes küzdelem,
mely a megtorlatlanul maradt büntettek
bűnöseinek felkutatásáért, Erzsébetváros és
Csongrád borzalmas perspektívákat nyújtó
hirhedtségének likvidálásáért folytattunk, nem-
csak a bűn ellen való küzdelmet jelentette, de
harc volt, élet-halálharc a magyar jövőért.
Elkeseredetten, s a magyar jövő felett két-
ségbeesve néztük, miként hetvenkednek itt le-
gények, kiknek görnyedniök kellene az irtóza-
tos bűnök súlya alatt, miként állanak oda a
bírószék elé mosolyogva, nevetve, válaszolnak
legénykedve bírói kérdésekre, melyek a
büntetőtörvény legsúlyosabb szakaszaiba ütköző
bűncselekményekre vonatkozólag követelnek
tőlük öntisztázást.

Ereztek és tudtuk, hogy a megtorlatlanul
maradt bűnök a rettenetes erkölestelenség
miazmáit terjesztik el a magyar közéletben,
megingatják a közvélemény hitét a törvény
mindent elnyelő erejében, felkeltik a már
szokványosan bűnöző emberek étvágyát na-
gyobb bűnök elkövetésére; nem minden bűnös
kerül a büntető igazságszolgáltatás fenyejtő
széke elé.

Féltettük a magyar jövőt. Néztük a kon-
szolidáció magvainak lassú elhintését, ki-
csirázását, szenge szárbaszökkenését, mindig
azzal a félelemmel, hogy a magyar társadalom
rettenetes izzadása, véres-verejtékének áldozása
a szanalás oltárán nem szalad-e kímbe-
vérbe egy éjszakán, mikor a csatornának fennhéjázó
vitézkedői a moesár hangulatának szűnésétől
hatalmi pozícióik megrendülését féltve, ki-
merészkednek a felszínre, s nyíltan maguknak
követelik a magyar élet irányítását.

Albrecht-puccsról, diktaturáról, jobboldali
koncentrációról szóló énektől hangos itt hóna-
pok óta a magyar élet. Tudtuk, hogy itt
valami készül, hogy itt egy nap nem fog úgy
virradni ránk, mint az előző, mindent vár-
tunk, csak azt nem, hogy itt a nem képzelt
mértelekben fertőzött életből egy frankhamisít-
ás minden komplikációkkal fenyegető bor-
zalma fog rátamadni a magyar életre.

Frankhamisítás. Nem abban merül ki az
irtózata, hogy itt magas pozíciókat betöltő
férfiak egy idegen állam pénzét hamisították,
minden pozícióban és mindenütt akadnak bü-
pözők, az elretentő és kétségbeesítő az, *mily
súlyos arányokat öltött, mily széles körökét
fertőzött meg a ragály.* A vérbaj tünetei halá-
losan veszedelmesek és minden baj átka ránk-
szakad, ha e nemzet elleni szörnyűséges bűn
minden bűnöse oda nem kerül az igazság-
szolgáltatás kérlelhetetlen ítélőszéke elé. Nincs
megállás. A nemzet érdeke követeli a haladéka-
talan felderítést és egész büntömeggnek.
Magyarország jövője forog kockán. A desperá-
dók eddig is az örvény szélén tartották az or-
szágot, most itt a végveszedelem pillanata,
mikor a feltörekvő, megnyugodni nem akaró,
és a frankhamisítóknak nem bűnöseit kereső
emberek szövetsége végkép a maga képé-
re akarja formálni a magyar életet. Nem hallgat-
nak, a nemzet nehéz pillanataiban nem me-
culpáznak. Hetvenkedve követelik a maguk
éraját, ütközetet ajánlanak a becsületes, igaz
magyar hazafiakkal szemben. Álljunk hát
szembe velük. Minden becsületes ember *párt-
különbség nélkül*, minden ellensége a bűnnek
pártkülönbség nélkül, mindenki, kinek drága
a magyar jövő, *pártkülönbség nélkül, fogjunk
össze, fel a gátra, a magyar élet védőgátjára,
mentsük meg a magyar jövőt!*

A jubiláló Palágyi Négy vers

RÉGI BALVÁNY

Csúnya balvány, buta, régi,
És már senki sem hisz néki...
Mégis áll és törvény védi.

Álljon hát! Oly ócska rossz már,
Hogy nem árt és nem is használ.
Hisz csak törvény védi azt már.

NAGY BÖLCS URAK

Lelem jókért ostromoltam nagy bölcs urakat
S mert nem adtak, azt gondoltam, hogy ők fukarak.
Most tudom már, nem adhatják, mi maguknak sincsen,
Szegény bölcsök, vegyétek hát az én kevés kincsem!

VENDÉGEIM

Reggeltől estig főztem nekik jókat,
Egy óra alatt jöttek a — leszóltak.

AZ ÉLTETŐ BŰN

Vesér, ha nincs te érdemed, ne félj,
Bukott elődöd bűnéről beszélj.

Köréd sereglük mind, ki őt gyűlölte
És éltet téged, mi hazádat ölte.

A te bűnődből majd utódod él...
Örök a bűn itt, csak gazdát cserél.

Magamról . . .

Írta: PALAGYI LAJOS

Sosem felejttem, amit Vázsonyi Vilmos a lipót-
városi kaszinóban költészetemről mondott. Nemesak
kiváló szónoki mű volt az, hanem mélyreható eszté-
tikai tanulmány is s a közönség meggyőződhetett
arról, amit én régóta tudok, hogy Vázsonyi nem-
csak a politika mestere, hanem a magyar költészet
elsőrendű értője is. Mindenekfölött köszönöm, hogy
belelátott szándékaim tisztaságába s egész életem
működésének erkölcsi motívumait méltatta. Igen:
én akkor voltam úgynevezett „proletár-költő”, ami-
kor ezért még nem járhatott semmi jutalom, sőt
csak bánatalom, legjobb esetben mellőztetés juthatott
a poétának. S akkor írtam hazafias költeményeket,
amikor azokért a divatos írói körökből csak kinéz-
tek az embert. A „konjunktura” undok módszerét
nem ismertem.

Rendes irodalmi viszonyok közepett ezt nem is
kellene költőről bizonyítani, magától értetődne.
Hisz poéta, ha valóban hivatásának él, a maga él-

A hét margójára

WINDISCHGRAETZ BARÁTJA. A fajvédők lapja, mely nap-nap után önmagát licitálja túl vakmerőségében, mulatságos kérdést vetett fel a minap. Kisütötte, hogy Windischgraetz Vázsonyi barátja — volt, és azt kérdezte, hogy ez alapon miért nem Vázsonyinnal rendeznek házkutatást. — Csakugyan: Vázsonyi barátja volt Windischgraetznek és Vázsonyi nem tagadja meg a barátjait. Csakhogy, amíg Windischgraetz Vázsonyival barátkozott, addig nem is esett baj, addig derék, kedves és szabadelvű volt a herceg, és nem keveredett frankhamisításba. De ha már Windischgraetzbarátságát kár számon a fajvédők lapja, Vázsonyia, akkor miért nem kéri számon Windischgraetzten is, hogy a régi barátság révén a herceg miért nem Vázsonyit kérte védőjének, hanem — Dünér Bélát. És egy másik kérdés: miért a más „volt” barátairól beszél a fajvédők lapja és miért nem a jelenleg is magáéiról? Például Marsorszkyról, a hollandiai üdülőgyermekről, aki a fajvédő-vezér és a fajvédők klub titkára, de egyúttal a lap munkatársa is volt. „Pardon!” — hogy az ő stílusukba csapjunk, — ahelyett, hogy nem létező szálkát kutasának a más régi barátainak szemében, nem volna jobb a maguk mai barátainak szemében meglátni a gerendát?

GESZTENYESÜTŐK ÉS GESZTENYEVŐK. Az egységespárti úgynevezett szabadelvéeknek — hál’ Isten — megint megjött a hangjuk. Hivatalos lappá avasztott Stádium, öröktombola, MOVÉ-vá átfestett szabadkőműves püöta, Klebelsberg fajvédő karácsonyi ciklózóné: — a kormány fajvédő-portálásának mindmegannyi frissen kivirult új hajtása. — nem hajtotta őket szóra. A frankhamisítás világbotrányának kellett kitörnie, hogy vissz-

hangtalan odújukból végre előbújjanak és fölfedezzék mindazt, amit Vázsonyi újévi beszéde ékes esokorba fűzött... A derék, jó gesztenyés süti a gesztenyét, komoly, égő tűzön, nem félve attól, hogy megégeti az újját, ki is kaparja szépen a gesztenyét a tűzből a gesztenyevők számára. Az egységespárti szabadelvéekről meg lehet állapítani, hogy ha gesztenyét sütni nem is, de gesztenyét enni néha már mernek.

AMITŐL A CÁPÁ IS FELFORDUL. A régebbi s legutóbbi községi választások egy-két rosszul helyezett terézvárosi jelöltje, aki sértett hiúságában Ripka-pártta alakulva, még „listakorrigálással” sem tudta korrigálni szerencsétjét, újabban „szabadelvű egységespárti” alapon próbál próbálkozni a Terézvárosban, abból indulva ki, hogy nem Vicziánék és a fajvédők ellen kell megvédeni a szabadelvűséget, hanem — Vázsonyi ellen. Az obskurus kártya-klubok módjára, melyek jónévi elnököt igyekeznek találni cégérül kisdid játékaik számára, ehhez a politikai hamiskártyázáshoz ők is befolyásos protektort keresnek, sőt állítólag találtak — Kállay Tibor személyében. Nem akarjuk hinni, hogy Kállay és egységespárti társai azoknak a cápáknak sorsára pályáznának, amelyek éhesen úsznak a dúslegénységű hajó után, lesce, hogy ha valami szemét le hull, azt gyorsan bekapják. A demokrata-hajóról csak szemé az, ami le hull, mert ami érték, az jól érzi ott magát; és jó lesz vigyázni: a legjobb gyomrú cápa is felfordul, ha hulladék-szemétnél egyebet nem tud bekapni.

ZSIDÓBOLTOS A KURZUSLAPBAN. Hol a barátság mostanában? Kérdi a költő a „barátságos, meleg szobában” találja azt föl. Hol van a kurzus mostanában? Kérdik sokan s válaszul megmondhatjuk s ez talán mingyárt „szerkesztői üzenet” gyanánt is szolgálhat, hogy: a kérdézet tartózkodási helye az úgynevezett kurzuslapokban van. Miért mondjuk,

ménycit, a maga érzéseit, a maga eszméit fejezi ki s minden iránytól függetlenül mindig azt írja, amit élményének hatása alatt érez és gondol. Büszke vagyok arra, hogy lelki világom fejlődött, alakult s büszke vagyok arra, hogy elem állított keretekbe sosem illeszkedtem s mindig azon az úton jártam, amely nekem tetszett. A maga költészetében szuverén a poéta s nem ismer jelszót, irányt, elvet, dogmát mást, mint a mire őt szíve-lelke ihletti. Annát inkább lehettem független, mert sohasem tartoztam sehova, nem voltam lekötötte se ide, sem oda. Egyetlen hajtó-erőm benső sugallatom, — egyetlen korlátom lelkiismeretem volt. Mikor proletár-verseket írtam, nem voltam a szocialista párt tagja, — mikor nemzeti dalaim jelentek meg, egyetlen egy nemzeti párt-hoz sem tartoztam. Mindig mindenén kívül álltam. S akárhány munkám nyolc-tíz-tizenöt évig is hevert fiókomban. Inkább eltemettem munkámat s mégsem írtam olyat, ami nem lelkeim igaz szava. S költészetemért soha semmi támogatásban nem részesültem, minden könyvemet magam adtam ki s hasznom egyből sem volt. De akárhányszor üldözöttségben volt rézem, vagy ezért, vagy azért.

De egyiket sem tagadom meg. Proletár-költő voltam, de vagyok is, leszek is, mert a szegény nép millióinak sorsát szívemen viselem s az emberiségnek jobb jót kívánok. Hazafias poéta voltam, — de vagyok is, leszek is, — hisz lehet-e poéta hűtlen a saját népéhez, nemzetéhez? S költő-e, aki nem óhajta forrón, szíve legmélyén, hogy küzdő, vérző, szenvedő nemzet felviradjon, magas fejlettségre jusson? Az

én szívemben nincs ellentét proletár és hazafi — nemzeti és nemzetközi közt. Arról én nem tehetek, hogy az egy örök igazság különböző csoportokban, különböző érdekek szerint rész-igazságokra szakad. Én nem vagyok politikus s megengedhetem magamnak, hogy minden igaz érzést és eszmét egyformán lelkembe zárjak. S nem állhatok meg az emberi dolgoknál, — a természet, a teremtés, a világrend kérdését is fel kell fognom. Ezért írtam bölcselmi munkákat is. S úgyebár ezek nem ellenkeznek sem a nemzeti, sem a proletár-költéssel.

Ha politikai pályára léptem volna, bizonyára kénytelen volnék erre, vagy arra fordulni, ehez, vagy ahoz az irányhoz csatlakozni. De hiszen ép azért maradtam poéta, hogy egyedül maradhassak s mint Petőfi mondja: „istenemnek és magamnak zenghessek.” Kinek mi tetszik, azt vegye ki költészetemből, — de mondhatom, aki igazán méltányolni akar — az valamennyinek együttes szellemét méltassa figyelmére. Mert csak valamennyi együtt mutatja a valódi, vívódó emberi lelket, mely népet, nemzetet, hazát és emberiséget szeretni tud.

Vázsonyi Vilmos nagy politikus. Az én esetem, — mely a politikus számára ugyancsak jelentéktelen eset — esodálatos módon teszi láthatóvá az ő emberi nagyságát. Mert mutatja, hogy fölülte áll minden elfogultságnak s minden igaz poétai megnyilatkozásból meghallja a poéta szíve verését s bár maga pártvezér, nem kívánja a poétától a pártirányt. Ez a legmagasabb emelkedettség, ahová közügy harcossá juthat. Köszönet nagylelkű támogatásáért.

hogy „ágynevezett kurzuslapok?” azért, mert nem lehet igazi kurzuslap az, amely zsidóbolto-
tosok hirdetéseit közli... bizonyára ama zsidó
presszió zsarnoki és túrhetetlen hatása alatt,
amelyről a kurzuslapok oly szépen tudnak
énekelni. Már most a kurzussajtó fenn akarja
tartani a kurzust, mert csak a kurzus tarthatja
fenn a kurzussajtót, ez kökéletesen reudben
volna, a számitás futja, az üzlethez sem keres-
kedelmileg, sem politikailag hozzászólni nem
lehet. De hogy miért ékelődik ebbe a harmó-
nikus együttesbe, még pedig jótékony nemtö-
ként a zsidó kereskedő a maga hirdetései-
vel? — hogy miért kíván osztoskodni a zsidóbolto-

u kurzussal? a kurzuslapok fenntartásában a
egyáltalában: miért a gyönyörök kátféje szá-
mára az, hogy hirdetési számlán a kurzuslapo-
kat lendítse fel, az olyan rejtelly, amelynek
megfejtésére... pályázati hirdetményt fogvánk
kiírni valamelyik kurzuslapban. Kereskedők
természetesen nem pályázhatnak a kifizendő
díjra, mert hiszen akiknek olyan jó dolguk
van, hogy még a kurzuslapok istápolására is
telik, nem is reflektálnak rá. Még valamit: jó-
zan emberek kizártnak a pályázatból — mert
józan ember még gondolkodni sem tud azon a
kérdésen, hogy miért hirdet a zsidó kereskedő
olyan lapban, amelynek szövege őt támadja?

Elég volt!

Írta: PAKOTS JÓZSEF

Eckhardt Tiber őrjöng a Szózat hasábjain.
A frankhamisítás rosszallatu kigőzölgését na-
gyon mellre szívta a jeles fajvédő és most
nygyven fokos lázban delirál. Ne tessék félre-
érteni, a fokos itt nem a szittya-jelvényt je-
lenti. Komoly lázról van szó, amely talán már
az agyvelejét is megtámadta a cikkírónak s
megdőbhenté tüneteit mutatja a beszámítha-
tatlanságnak. Orvost, orvost! — kellene kiál-
tani e szerencsétlen őrjöngésre, amely a nem-
zet minden nyomorúságát most politikai ellen-
feleinek fejére igyekszik ráolvasni és kommu-
nista rablóvilágot, vörös förtelmet, nemzet-
gyilkolást, aranyszüretet, árulást meandyörög
rá a sajtóra, liberalizmusra és mindenkire,
aki nem hajlandó talpig úrnak, izig-vérig való
magyarnak tekinteni a frankhamisító Nádosyt
és nemzeti érdekű szent ügy mártírjait siratni
a bűnszövetkezet tagjaiban. Beteg ez az ember.

És még ez a diagnózis a kedvezőbb ránéve.
Óréá és társaira, Ulalára és Dáuérra is. Ahogy
dühöngenek, ágalnak, ahogy védik és feldícsé-
rik a gaztettet, az mind-mind azt a kínos lát-
ványt döbhenté élénk, mint amikor a bolondok
házában a szerencsétlen beutlakók össze-vissza
beszélnek. Megalomániás agyvelők hang-zür-
zavara riasztja e megnyilatkozásokból az egész-
séges magyar társadalmat.

Vagy nem bolondok? Sietve el kell dön-
teni a kérdést. Mert nem túrhető, hogy az
akasztófát emlegető, pogromot, vérbosszút li-
hegő fajvédő-rikoltozások továbbra is büntet-
lenül hangot nyerjenek. Ha nem betegek, akkor
a büntető törvénykönyv paragrafusainak
kényszerzubbonyát kell rájuk adni. Elvégre
nem lehet, hogy a moral insanity a politiká-
ban salvus conductust élvezzen. Nem lehet az,
hogy mint erkölcsbírák ítélkezzenek mások
felett azok, akik a *laudatio criminis* büncse-
lekményét követik el, akiknek elve az ördögi
elv, amelyet Milton „Elveszett paradicsomában”
a sátán hirdet: *Evil be thou my good.*

A jó öreg Macchiavelli megfordul sírjában
annak a vakmerőségnek láttára, ahogyan ezek
a fajvédők a nemzet szent nevét a legaljasabb
cselekedetekkel kapcsolatban szájukra merik
nyenni. Eckhardt Tiber merészkedik politikai
ellenfelelt merényletek előkészítésével, össze-
váltásokkal megvádolni. Vajjon kik követték
el a sorozatos bombamerényleteket a lezajlott
hat esztendőben? Kik szöttek végzetes, gyalu-
tatos terveket a hatalom erőszakos elnyerésé-

érdekében? Kik akarták idegen ország kato-
náit becsempészni, hogy velük társulva az ál-
lankormányzatot kezükbe ragadják? Ki uta-
zott államszerződéssel a zselében, hogy szövét-
séget kössön egy idegen állammal saját hazá-
jának kormánya ellen? Kik hamisítottak szo-
kolokat? Kik gyilkoltak hazafias felbuzdítás-
ból és tartós hazafias felháborodásból? Vajjon
a mi oldalunkon bujtak-e meg ezek a brávók,
gyilkosok és társaik? Taine írja: „Az emberek
szeretik feledni cselekedeteiket, mert a fele-
dés jó arra, hogy következtelenek legyenek.”
A fajvédők feledik a felelősségüket a sok bűn-
cselekményért, amely meghureolta ezt a sze-
rencsétlen, boldogtalan népet a világ előtt. Vol-
taire még nem tudta, amikor a magyart a leg-
boldogtalanabb népnek mondta, hogy el fog
következni egy korszak Magyarországon, ami-
kor a hazafiaság és kereszténység szent gondo-
latait szentségtörő, mocskos szájjal közönséges
gonosztevők és gyilkosok mint cselekedeteik
rugóit fogják emlegetni. Ezért a rémséges
sakrilegiumért az a politika felelős, amely
irredentizmust akart szolgálni frankhamisítás-
sal, vagy helyesebben az a politika, amely
minden gazembernek, ha bajba jut, azt a vak-
merő mentőszókat sugalja, hogy megtévedésé-
nek, bűnbeesésének mentő okául hazafias eke-
serődését, vagy szándékait hozza fel. A fajvé-
dők, az ébredők elfeledhetik felelősségüket ta-
naikért, amelyeknek ilyen szörnyűséges csele-
kedeket elkövető tanítványai voltak, de mi
nem felejtjük el. Nekik számolni kell a nemzet
sok keserves megaláztatásáért, a könnyéért, a
vérért, a siralomért, azért a hosszú kálváriáért,
amelyet a trianoni diktatun keresztjével a vil-
lán ez az ország megjárt s amely kereszt azért
nem vált könnyebbé számunkra, mert ők a
másik keresztet, a vallás szent szimbólumát
gumibotnak, fokosnak züllesztették s csak
utálatot tudtak kelteni a mártír nemzet közál-
lapotai iránt. Nem, mi nem felejtünk. Számolni
kell azért a hazard, gyűlölködő és végzetes po-
litikáért. Számolni kell a közérköles sülttyede-
sért az ország sokat szenvedett becsület-
társadalmának elgyöngítéséért és széttré-
sért, a lelki kútmérgezésért. A véres ár-
nyak még itt settengenek köztünk, a jog
és igazság, az emberi jogegyenlőség, a tör-
vény még úr lesz e romhalmaz fölött, amely-
nek odvált, barlangjait rablótanyának használ-
ták a társadalmi erkölcs szabadosai, portyázó
vámszedői.

És ha azt hiszik a politika felelős vezetői, hogy nagy hanggal, fenyegetőzésekkel, az ő korszakuk előtti gazságok szellemidézésével el tudják riasztani a szélsőségektől irtózó, józan közvéleményt attól, hogy világosságot követeljen a nagy sötétségben, megüzenhetjük nekik, ütött a gonosz, véres és borzalmat keltő szellemek éjféle órája: ami ezután következik, az a

virradás, a tiszta hajnal, a jognak, törvénynek, tisztességnek napfelkelte. Így lesz, így kell lennie, gondunk lesz rá, hogy így legyen.

És azt üzenjük nekik, amit hazug páthoszszal, vakmerően és rikoltozva kiáltott át az innesszó partra az ő deliriumos vezérük, Eckhardt:

— Elég volt!

Irredenta-hamisítás

Irta: Szász Zoltán

Az elfogott tolvajnál olykor a keresett érték mellett más, becsesebb tárgyakat találunk, amelyek aztán a motozás szenzációjaként hatnak. A Németalföldön letartóztatott frankhamisító urak vallomásaiból is kifordult egy nagy eszményi érték, melyet azok a körök, mellyel a vezérkari ezredes úr társai kapcsolatban voltak, eloroztak és saját számukra termelt kincsként lefoglaltak. A magyar irredentizmus gondolata ez. Erre hivatkoztak Jankovich és társa s azt vallották, hogy az elnyomott magyar területek visszaszerzéséért folytatott küzdelem javára hamisították és hozták forgalomba a hamis francia ezerfrankosokat.

Első pillanatra azt gondolja az ember, hogy ha így is volt, szép az lett volna, ha nem vallják be ezt a nemesnek vélt indítóokot s vállalva a közönséges bűncselekvőknek kijáró minden martírdicsfénytől ment sanyarú sorsot, megkímélik országukat attól az erkölcsi kártól, mely tettükből rá visszaháramlik. Ez azonban futó és naiv elképzelés. Azt a tábor, melynek kebeléből ezek a pénzhamisítók kikerültek, éppen az abszolút idealizmustól ment üzletlenség jellemzi. Különbön is a kis árnyék, mely ezzel a magyar irredenta-gondolatra esett, úgy se számít ahhoz a rettenetes kárhoz viszonyítva, melyet ezeknek az uraknak elv- és üzlettársai a magyar ügynek s főleg az elesatolt magyar területek felszabadulási kilátásainak okoztak.

Mert valóban árva, beszenyezettebb, megcsönkített eszme kevés kering az európai szellemi égboltozat alatt, mint a magyar irredenta-gondolat. Volt olasz irredenta, volt délszláv irredenta és nagynémet egyesülési törekvés. Mindegyik évtizedekig foglalkoztatta a kultüremberiséget s mindegyik felé, ha nem is fentartások és megszorítások nélkül, de általában rokonszenvező néztek az emberi szolidaritás hívei. A kis Piemont, mely az olasz felszabadulási mozgalmaknak központja volt, éppen ezekben az időkben igazi jelentőségét meghaladó megbecsülésben állott az európai nagyhatalmak előtt. S a régi Szerbia is, mely pedig mint Balkán-állam sok barbárság és maradiság tanyája volt, ebben a nagy, olykor túlzó eszme tüzeiben égve, rokonszenvet ébresztő sugárzással jelent meg nemcsak Európa, de Amerika előtt is.

A mai Magyarország ellenben elhagyatottan, szinte üldözötten áll az államok táborában. Egyes igazságos hangok felszólalnak olykor érdekében, máskor egy-egy fizetett toll olyan emelyítő dicséretet is ír rólunk, mely inkább ellenszenvet, mint vonzalmat ébreszt. De hogy egy nagy világrokonszeny golfárama mosná körül a mi vérvé, megcsönkített országunkat, hogy a magyarságról úgy beszéljenek ma, mint 49 után, amikor az emberi szellem nagyjai szívüket tárták a letiport nemzet felé, nem, ez nem jut ki nekünk a ezt a frankhamisítók

lelki rokonainak, a kereszténységet és nemzeti eszmét hamisítók kurzusának köszönhetjük.

Szerencsére, ami igazság van a magyarság ügyében s ami életképes a magyar irredentizmusban, azt nem enyészetheti el semmiféle kurzus. Már pedig a magyar irredentizmusnak megvan a maga létjoga. Persze az is igaz, hogy körülbelül minden koncepció, melynek formájában ez az eszme ma szerepel, véres, nem egy pedig káros is. Az integritás követelése, főleg az, amely Horvát-Szlavonországra s Fiuméra is céloz, minden realpolitikai érzéktől ment. Egy ily értelmű integritás-igény hat állam, köztük egy nagyhatalom területi állományát támadja meg. Ausztria, a csehszlovák köztársaság, Lengyelország, Románia, az S. H. S. királyság és Olaszország osztozkodtak Magyarországot elszakított területein. A dacos visszakövetelés póza mindeme államokkal szemben tehát nagyon is alkalmas arra, hogy Magyarországhoz szerte a világon az európai államrend gyökeres felforgatásának tervezőjét lássák. Vannak azonban kétségtelenül magyar területek a mai Magyarország határain mentén, vannak lokális gazdasági egységek és kellő stratégiai vonalak, melyeket a mai határ átszel — itt, ilyen irányokban jogosan alakulna ki egy józan irredenta koncepció. De ennek is természetesen mentnek kellene lennie minden háborús visszahódítási mellékgondolattól s tisztán egy nemzetközi ellenőrzés alatt történő népszavazást szabadna sürgetnie.

Ilyesminek megéréséhez persze még hosszú az út, de legalább nem kockázatos. A kurzus s ebben is a fajvédők irányzata végzetes elkanyarodás volt ettől az irányzattól. A kurzus esetleg jóhiszemű tagjai annak a végzetes tévedésnek voltak áldozatai, amit a legtöbb haszonleső kurzista gonosz megtevesztésként hirdetett: hogy liberális, demokratikus szellem nélkül lehet irredentát csinálni. Pedig, hiszen az irredentizmus megváltást, felszabadulást ígér s lehet-e gyenge, letiport nemzetnek határain kívül lévő töredékeit felszabadítani anélkül, hogy saját határain belül a szabadság fűze össze a nemzet minden tagját? Egy reakciós szellemű ország nem csinálhat irredentizmust. Az olasz irredenta-mozgalom részben klasszikusan liberális volt, részben egyházi szociális szellemű. A kis Szerbia pedig világ-szerte híres volt mély, szabad szellemű parasztdemokráciájáról. Antidemokratikus, antiliberalis irredentizmus — ez contradictio in adjecto, valóságos irredenta-hamisítás, tehát még a frankhamisításnál is gonoszabb cselekedet.

Réz, vasbútor sodrony, agybetét
gyermekkoscskák elismert
mért jóminőségénél fogva legolcsóbb **Hikker** gyárában,
VII, Dohány ucca 6. szám. Telefon József 124—12

A halott Szolimán

Élő és életreható polgármestert Budapestnek!

A községi választásokon a demokrata-szabadelvű polgárság, kacéltva a munkássággal, döntő győzelmet aratott és megtörte a községi keresztény párt négyéves városi házi egyeduralmát. Teljesen megváltozott az új törvényhatósági bizottságnak nemcsak a képe és összetétele, hanem a szelleme is és kétségtelen, hogy a szabadelvű és demokratikus pártok számbeli és erkölcsi ereje a szélsőjobb minden esetleges újabb reakciói kíséreltetés sikeresen fogja visszaverni. A gyűlölködő pártokodásnak, a felékezteti harcoknak a rendszere megdőlt s a városháza új közgyűlésének a pártatlan igazság, a kölcsönös megértés, az alkotó munka szellemét kel belevivni és érvényesíteni a város kormányzatában és a köztudatban, hogy a sok pusztítás után, haladó fővárosunk új életre keljen és sokat szenvedett, anyagilag leromlott polgársága új erőhöz, új ösztönzéshez jusson.

Az új törvényhatósági bizottság megalakulásának és az ennek nyomán bekövetkezett irányváltozásnak természetes következménye, hogy Sipőcz Jenő polgármester helyzete tartatlanná vált. Sipőcz Jenő a letűnt szélsőséges városi korszaknak letéteményese, feltétlen híve és meggondoláshétküli végrehajtója volt. A polgármester, mint a város első tisztviselője, sohasem lehet és nem szabad, hogy pártfember legyen. A polgármesternek a pártokon kívül, a pártokon felül kell állania és egyformán kell igazságot és érdeme szerint a város minden becsületes polgárának az érdekeit szolgálni és védelmezni. Sipőcz Jenő legnagyobb hibája, hogy pártpolgármester, hogy kifejezetten és kizáróan egy politikai pártnak a polgármestere, aki pártállásánál és pártfelfogásánál fogva összeittökösésbe jutott kezdettől a köztisztviselő köteles pártatlanságával és most az új törvényhatóság többségének felfogásával és irányával. Elsősorban Sipőcz Jenőnek magának kell azt éreznie, mint ahogy bizonyára érzi és tudja is.

Mégis csodálkozással látjuk, hogy az észszerűség, a köztisztviselői ízlés ellenére, Sipőcz Jenő mindezt meg nem vont a az új helyzet ránézve erkölcsileg is kötelező kényszerűségét. Sipőcz Jenő még mindig állásában van, még mindig azt hiszi, hogy ő a polgármester, holott az új közgyűlés bizalmát nem bírja, nincs többsége és ennek következtében nincs hatalma és módja, nincs ereje a város és a polgárság életbevágó ügyeinek sikeres vezetésére.

Sipőcz Jenő polgármester megbukott a községi választásokon, megbukott a pártjával együtt s ezen a tényen nem változtat az a körülmény, hogy a Wolff-párttól nyert polgármesteri mandátuma csak ez év végén jár le. Hiába ragaszkodik ezen a címen a polgármesteri székhez és hiába ragaszkodik ezen a címen az ő polgármesterségéhez Wolff Károly és táborá: Sipőcz Jenő polgármester, végleg megbukott! Sipőcz Jenő már csupán a volt polgármester: a halott Szolimán, aki a vesztett csatában halálos sebet kapott, s akit fegyvertársal időnként harei ruhába öltöztetve, hozzákötnek megfokkant lovához és a kivezényelt túzótlók kíséretében fákliafényénél, a kirendelt iskolásgyermeknek kényszerű, fanyalodott gyenge öljenkialtással között, a rozsdás trombiták hamis megszólalása mellett körülhordoznak a városháza

udvarán, hogy a veri seregbe még egy kis felket öntsenek, ámítva népiüket, hogy Szolimán, a sultán nem halt meg, hanem él!

Budapest gondterhes, helyzete komolyságát átérző közönsége azonban már megelőgelte ezt a hiábavaló, haszontalan játékot. Nekünk, akik küzdeni és dolgozni akarunk a város és a polgárság javáért, nincs időnk megvárni, amíg a volt polgármester mandátuma lejár, és nincs módunk a volt polgármester részére, aki a város vezetésében és irányításában már úgy sem vesz részt, mert nyugdíjaztatását várja, — még októberig kényelmes szabadságot engedélyezni.

Budapestnek nincs polgármestere!

Budapestnek polgármesterre van szüksége!

Pártokon felül álló, a közgyűlés bizalmát és támogatását bíró új polgármesterre van szükségünk, aki hivatott és képes: a közigazgatás megrekedt szekerét a kátyúból kiemelni és újjászervezni; a város pénzügyeit rendezni; a háztartást leegyszerűsíteni és egyensúlyát biztosítani; a városi vagyoni céltudatos kihasználását és felhasználását megvalósítani a közüzemek kezelését és eredményes jövedelmességét valóra váltani; megromlott közegészségügyi, köztisztviselési, közlekedési és közlekedési viszonyainkat megjavítani, kulturális és szociális bajainkat orvosolni; az elviselhetetlen adóterhek alatt roskadozó lakosság terheit könnyíteni és új anyagi erőforrások, új tőkék megszerzésével az építkezést megindítani, kereseti- és munkaalkalmakkal teremteni, egyszerűen Budapestnek és lakosságának régi gazdasági, kulturális és szociális színvonalát visszaszerezni.

A polgármesterkérdés sürgős megoldása nem pártérdek, hanem a város összeségének az érdeke! Ennélfogva nem lehet és nem szabad megengedni, hogy ennek az égető kérdésnek a megoldását a szélső jobboldal — bárha álláspontjuk helytelenségével és tarthatatlanságával maguk is tisztában vannak — bármiféle pártpolitikai vagy taktikai okokból elhúzhassa.

Szolimán halott!

A halottakat nem lehet feltámasztani!

Sipőcz Jenő ideje lejárt, jöjjön helyébe az új polgármester!

Nem igaz!

Irta: GÁSPÁR FÜLÖP

Nem igaz, hogy a klerikalizmus kereszténység, de igaz, hogy minden klerikalizmus, mely a tudatlanságra támaszkodik, halálos ellensége az igazi kereszténységnek!

Nem igaz, hogy a vámok hazafias célt szolgálnak és hasznosak, de igaz, hogy az, egyeseknek hasznát, de a nagy tömegek rovására, mert míg az egyeseknek monopóliumot biztosít, a népeknek jobb boldogulását, a javak szabad kicserélésének gazdasági kötésével, megakadályozza és legfőbb forrása a népek viszályának és a háborúnak.

Nem igaz, hogy az igazi magyar nép lelkiületővé megfőr az antiszemitizmus, de igaz, hogy Petőfi már 1848-ban megmondotta a sváboknak, akik antiszemita táskodtak: „Ha nem szereltök a hazát, legalább ne piszkoljátok be!”

A Bánffy-kormány és a frankhamisítás

vagy: próbáljunk egy kicsit parlamentet is hamisítani!

Irtá: MOLNÁR JENŐ

(Különös, furcsa álomom volt az éjjel. Egy parlamenti vitát álmodtam végig. Idő: 1896 jan. 7. Miniszterelnök: Bánffy Dezső br., belügyminiszter: Perczel Dezső, honvédelmi miniszter: Fejérváry Géza báró, kultuszminiszter: Wlassics Gyula. És az volt a fantasztikus az álomban, hogy a Windischgrätz-Nádossy és társai frankhamisítása ez elé a 30 éves parlament elé került. Úgy tessék elképzelni a dolgot, ahogyan a valóságban, illetve álomban megtörtént. Tessék tehát belemenni abba az anakronizmusba, hogy a frankhamisítás ügyében a Bánffy-kormányt vonják feleletre. Ime, a pontos parlamenti tudósítás.)

Elnök: A miniszterelnök úr kíván szólni.

Bánffy Dezső: T. Ház! Mielőtt még Ugron Gábor képviselő úr előadná interpellációját, engedtessek meg nekem, hogy a frankhamisítás ügyéből kifolyólag néhány felvilágosítást adjak.

Károlyi Gábor gróf: Arról a csodabogárról beszéljen, hogy mi az az országos főkapitányság?

Bánffy Dezső: Ezt magam is szeretném tudni, de hát bele kell törődni, mert létezik.

Eötvös Károly: Akkor a kolérába is bele kell törődni, mert létezik!

Justh Gyula: És Perczel Dezsőbe is bele kell törődni, mert létezik.

Szilágyi Dezső: Téved a képviselő úr. Ő már nem létezik. *(Általános mozgás.)*

Bánffy Dezső: A magam részéről csak megerősíthetem Szilágyi Dezső képviselőtársam szavait. Perczel Dezső belügyminiszter úr ugyanis az országos főkapitányi ügyéből kifolyólag ma benyújtotta lemondását. *(Élénk helyeslés.)*

Holló Lajos: És őfelsége persze nem fogadta el.

Szél Kálmán (hevesen): Micsoda burkolt gyanúsítás ez! *(Zajos felkiáltások a jobboldalon: Senkitől sen tanulunk tisztességet és alkotmányosságot!)*

Károlyi Gábor: Kár, hogy nincs itt a belügyminiszter úr. Egy pár frankra lenne szükségem. *(Felkiáltások a jobboldalon: Ohó!)*

Elnök: Károlyi képviselő urat rendreutasítom.

Károlyi Gábor: Pardon, pardon, nekem valódi frank kell.

Beöthy Aldzsi: Akkor erigy Frankói püspökhöz, az valódi Frank volt.

Bánffy Dezső: Talán megengedik, hogy folytassam. Be kell jelentenem, hogy a katonai térképészeti intézet egész személyzetét le tartóztattuk. Fölöttes hatóságai ellen, amelyek az ellenőrzést elhanyagolták, fegyelmi eljárást indítottunk, a honvédelmi miniszter úr pedig, akinek intaktságában és mákulatlan becsületességében senki sem kételkedhetik, szintén benyújtotta lemondását.

Károlyi Gábor: Helyes! Ezt követeli a miniszteri felelősség elve. De akkor mondjon le az egész kormány! *(Zajos helyeslés a baloldalon.)*

Bánffy Dezső: Ha a kormánynak arról kellene meggyőződnie, hogy a törvények uralmát bármely okból nem tudja biztosítani, tudni fogja kötelességét. *(Taps a jobboldalon.)* Mi tettekkkel tényezők maradunk.

Tisza István: Ki meri azt mondani, hogy mi bűnököt akarunk eltussolni?

Holló Lajos: Akkor tessék letartóztatni a szabadon járó gyilkosokat! *(Óriási fölháborodás a jobboldalon. Félkiáltások: Hol vannak itt gyilkosok? Micsoda abszurdum ez!)*

Erdély Sándor igazságügyminiszter (magából kikelve): Ha Holló képviselő úr egyetlen olyan gyilkosról tud, aki a hatóságok tudtával szabadlábban jár, én nyilvánosan leíttetem a fejemet. *(Szűnni nem akaró zaj.)*

Elnök: Fölkérem Holló képviselő urat, magyarázza ki szavait, különben kénytelen lennék a legerélyesebb rendszabályokhoz nyulni.

Holló Lajos: T. Ház! Én gyilkosok alatt alkotmánygyilkosokat értettem, tehát azokat, akik a legutolsó választáson a névjegyzékeket meghamisították. Amíg nem vetik börtönbe őket, azt kell mondanom, hogy ebben az országban nincs jogrend, csak terror.

Tisza István: Ez ugyan ravasz kis visszavívás volt.

Eötvös Károly: Terror in persona!

Károlyi Gábor: Olyan bolondot nem talál az országban, aki a „gyilkos” szó alatt igazi gyilkost gondolt! Mi csak választói névjegyzékekkel gyilkoljuk egymást.

Bánffy Dezső: Mi a tisztogatást tovább folytatjuk és nem kímélünk senkit. *(Zajos tetszés.)*

Justh Gyula: A kultuszminiszter urat sem?

Wlassics Gyula: Mi kifogása van ellenem?

Justh Gyula: Ön nagyon erősen szimpatizál ezeknek a frankhamisítóknak a politikai barátaival. *(Zajos helyeslés a közepén és a baloldalon. A jobboldal néma esendben ül.)*

Wlassics Gyula: Ha ezt megbizonyítja a képviselő úr, örökre száműzöm magam a közéletből. *(Tetszés a jobboldalon.)*

Elnök: Addig is, míg ezt az állítást Justh képviselő úr megbizonyítja, rendreutasítom. Most pedig felkérem Ugron Gábor képviselő urat, mondja el interpellációját.

Id. Ugron Gábor: T. Ház! Azok után, amiket a miniszterelnök úr mondott, nekem még csak egy kívánnivalóm van. Én hazám becsületét féltém a bitorlóktól és merénylőktől, bár látom, hogy a miniszterelnök úr kemény kézzel fogott hozzá a rendesinaláshoz. *(Tetszés az egész Házban.)* Teljes sikert azonban és a felzúduló közhangulat megnyugvását csak akkor érhetjük el, ha a kormány, amelynek két tagja hosszú időn át nem vette észre az ország tekintélye elleni aknamunkát, haladéktalaul elhagyja helyét és a tisztogatás munkáját az ellenzékre bizza. *(Zajos helyeslés a baloldalon. Néma esend a jobboldalon.)*

Bánffy Dezső (feláll és amikor pártja fagyos magatartását látja, határozott hangon megszólal): Miután a tisztogatás nehéz munkájához a kormánynak az egész parlament bizalmára van szüksége, ezennel tisztelettel bejelentem az összkormány lemondását. Ezt még ma tudomására adom a felséges úrnak. Ki kell azonban jelentenem, hogy a rendesinalás munkáját a magam kezében látom a legteljesebben biztosítottnak, ennélforva lemondásom csak formalitás, mert olyan kormányt fogok alakítani, amelyben a parlament minden pártja képviselve lesz. *(Általános tetszés és taps.)*

Elnök: Az ülést bezárom.

Eötvös Károly: És az összes frankhamisítókat!

(Bud. Tud.) Hivatalosan jelentik: Őfelsége a király a Bánffy-kormány lemondását kogyesen elfogadta és Bánffy Dezső bárót az új kormány megalakításával megbízni méltóztatott, amelyben a parlament valamennyi pártjának megbizottja helyet foglal.

Eddig volt... Álom volt.

A POLGÁR olvasóihoz!

Új szerkesztésben, új formában, de régi programjával és régi ideáljaival jelenik meg mátol kezdve *A Polgár*. A régi és az újformájú lapnak hatalmas, szimbolikus kapcsolata *Vázsonyi Vilmos* nevében fejeződik ki. *Vázsonyi Vilmos*nak, mint *A Polgár* főmunkatársának szellemi fényével és súlyával jelent meg eddig és jelenik meg ezután is *A Polgár*.

Harcokban született ez a mi lapunk, már első szava esatakiáltás volt. Jogos büszkeséggel mondhatjuk, hogy *A Polgár* szava vezette rohamra Budapest demokratikus polgárságát a városházi reakció ellen a nagy választási hadjáratban. Ennek a harcnak eredményeit ismerjük — s ami eredménye *A Polgár*-nak ebben a küzdelemben és a demokráciának minden más fő- és mellékhadszínterén lefolyt küzdelemben volt, elválaszthatatlanul összeforr a lap eddigi felelős szerkesztőjének, dr. *Hajdu* Marcelnek nevével, akinek avatottsága, odaadása, fáradhatatlansága megsokszorozta *A Polgár* úttörő munkájának erejét és hatását. Hálával és tisztelettel hajtjuk meg előtte a lobogót, mikor visszavonul a lap vezetésétől, melynek szerkesztését ezzel a számmal dr. *Csergő Hugó* író és újságíró, pártunk régi tagja vette át. Kérjük a párt minden szervezetének és tagjának támogatását további munkánkhoz.

Új formájában, régi eszméiért harcol *A Polgár*: a nemzeti demokráciának és a magyar igazságnak harcát folytatja ezután is. A napipolitika és a községi politika zónáin túl a társadalmi, művészeti, irodalmi, színházi élet minden terén hozzá akar járulni *A Polgár* az ízlés és az eszmék tisztulásához e forrongó, zűrzavaros korszakban. A közgazdaság problémáinak alapos megvilágításán kívül, főleg a *kispolgárság*, de általában a szinte gazdasági ostromállapotban élő középosztály érdekeinek védelmében is folytatni fogja a megkezdett munkát. Politikusaink, közigazgatási szakembereink, közgazdászaink, publicistáink és szépíróink legjavát mozgosítja *A Polgár* a gárdájába és a mindnyájunknak oly drága ügy szolgálatába.

A Polgár új előfizetési ára:

Egy évre	240.000 korona
Fél évre	120.000 korona
Negyed évre	60.000 korona
Egyes szám ára	5.000 korona

Szerkesztőség és kiadóhivatal: VII., Aréna út 80. (Telefón: József 55—71.)

A Polgár — a polgáré! *A Polgár* a polgárt szolgálja! Mindenki fizessen elő *A Polgárral*!

„A POLGÁR” TÁRCÁJA

Arzéne Lupin legújabb csínyje

Írta: NAGY ENDRE

Akkoriban a frankhamisítás ismeretes botránya a kulminációs pontján tombolt ép. A pénzügyminiszter táviratot kapott Párizsból, hogy Mr. Harlet, a Banque de France főfelügyelője Budapestre érkezik és személyesen fogja megbeszélni a módokat, amelyekkel a pénzpiacot a további károsodástól megóvhatják a hamis ezerfrankosok ellenében. A pénzügyminiszter titkára útján intézkedett, hogy Mr. Harlet rangjához és kiküldetéséhez illő fogadtatásban részesüljön. A „Hungáriá”-ban a legdíszesebb apartement-t foglaltatta le a számára, a 7-től 18-ig terjedő szobákat és a keleti pályaudvaron a titkár a miniszteri autóval fogadta a nevezetes vendéget.

Mr. Harlet erőteljes, magastemetű úriember volt, azzal a semmitmondó, polgári eleganciával öltözve, amely a francia államférfiakat jellemzi. Mikor a hotel igazgatója felvezette a lakosztályába, kedves mosollyal fűtöztentett:

— Bigrel Ön, úgy látszik, azt hiszi, hogy én valami maharadza vagyok!

— De uram . . .

— Adjon csak nekem egy rendes kis szobát. No nem bánom, lehet fürdőszoba mellette . . . Ha ez önöknél fényűzés, azt az egy fényűzést megengedem magamnak.

— De uram, ezt az apartement-t a pénzügyminiszter úr foglaltatta le.

— Úgy érti hát, hogy én itt a magyar kormány vendége vagyok? Akkor pláne adja csak a legelőbb szobáját!

A hatalmas finansier e szerénysége csakhamar olajtott a hallba, az ott várakozó újságírókhoz és a lehető legjobb benyomást tette köztük. Mr. Harlet néhány perc alatt kimosakodott és lejött a hallba, ahol persze az újságírók úgy megrohanták, mint a darazsak a mézet. Ő szeretetreméltó mosollyal, de annál energikusabban jelentette ki, hogy most még semmiről sem nyilatkozhatik. És mikor mindezek után még jobban szorongatták, nyiltszívű, harsány kacagással mondta:

— De uraim! Először is nem nyilatkozhatom, mert a szigorú titoktartás kötelez, másodsor pedig esküszöm, hogy most még semmit se tudok az egész dologról!

Az újságíróknak ugyan megnyúlt az arcuk, de azt mégis el kellett ismerniök, hogy Mr. Harlet jovialis, póztalan ember, amilyen csak egy francia köztársasági államférfi lehet.

De néhány perc múlva mégis csak történt valami, ami jó esemege volt az újságíróknak és így nem kellett egészen üres kézzel távozniok. Ugyanis Mr. Harlet a pénzváltó-fülke előtt egy ezerfrankost

Bécsi gyorsfotográfia

a két Lehárról, Molnárról, Garamiról, Lovászyról és más hírességekről

Írta: Dr. VÁZSONYI JÁNOS

Pesten mindenki síc, Bécsben is csak keserű és szomorú hangot hallant. Mindenki Breitraer tanácsost szítja, mint az adóügyek intőzőjét. Régi nótá.

De a szép nótákat magyarok éneklék. Némethi Mária Adája esemény volt. Még nála is népszerűbb Anday Piroška, akinek szenzációs sikereiről a pesti lapok csodálatos módon nem emlékeznek meg kellő módon, csak ha egy autókarambolja, vagy az Opera igazgatóságával való karambolja támad, arról számolnak be hosszan. Anday Piroška, azaz Rosette, ahogy Bécsben hívják, egyik kedvence és csillaga Bécs szent életének. Pedig zongorán Bécs vezet ma is. A művésznő legközelebbi tervei: egy új opera főszerepe Bécsben a legközelebbi napokban vendégtáncok Barcelonában, és ha lehet, nagyon hívják, a következő két állomás: Milánó, Szófia, Newyork: Metropolitan.

Egy este a kiváló, jelzőkkel előggé nem dicsérhető művésznőnél, Leopoldine Konstantin, Jobban mondva: Frau Ministerialrat Herceg. A háziaknak kiváló jelen vannak: Darvas Lili, Anne Marie Hegner (a császár év előtt híres kabarészeneső, László Béla partnere, most az operához pártol át), Lehár Ferenc és felesége, Beer Rudolf tanár, több bécsi színház igazgatója, (nála került színre az Antónia és ott aratta nagy sikerét Pedák), Molnár Ferenc és a Riviera könyvkiadója, Marton György, Szalkay István szatmármegyei földbirtokos és a székely testvére. A társaság központja, szórakoztatója: Molnár. Minden szava, mint a rakéta. Elejtett szavaihoz humoreszkek kötetét lehetne írni. Lehár, a

mostor, a legnagyobb operett-zeneszerző, leül a zongorához, fox-trottot és simonyt játszik, közben a Paganini-ről, legújabb darabjáról beszél. Péchy Erzsit szeretné Pesten a primadonna szerepben, a többi szereplővel még nincs tisztában. Nincs új bouvirán, nincs tenorista — mondja. Fel kellene fedezni egy új csillagot. Dícsért, magasztalja bécsi primadonnáját: — Kosáry Emuít.

Fasangasse 22, itt lakik a másik Lehár, báró Lehár Antal tábornok. Élőben érdeklődik, mi van idehaza? Kösztöni barátait, Rakovszkyt, Beniczkyt és a többieket. Kérdi, hogy még mindig Nádasy-e a legnagyobb hatalom. Akkor még Beniczky fogoly volt, ma már Nádasy az. Sokáig beszélgetünk mindenféléről. Mielőtt elmegyek, beírom magam a vendéglönyvb. Érdekes ez az autogramgyűjtemény, az első aláíró: Gfelsege IV. Károly.

A szomszéd utcában, Keilgasse 14, itt Garami Ernőt a magyar szocialisták emigrációban élő legnagyobb alakját látogatom meg. Lehár báró még bízik, hisz az ország és valamennyiünk jövőjében, Garami teljesen pesszimista, csüggedt, leverl. Nem hisz a konszolidációban és még a jelenlegi látszatra erőlyes rendesindulása mellett is, bizalmatlan Bethlen iránt. Kritizálja az ellenzékot, különösen a szocialista pártot, hogy Klebelsbergert támadja csupán. Klebelsberg csak egy miniszter, a felelőség mindé. Vár. Nem politizál ma. De fog még. Biztosan fog még. Ezt nem ő mondja, de mégis így lesz.

Csendes nyugodtan áll a Penston Thümmel. Egy

vett ki a pénztárcájából és beváltás végett benyújtotta, de az alkalmazott az ezerfrankos láttára úgy meglepett, mintha egy fiola pestis-bacillust tartottak volna az orra alá. Zavartan hebegte:

— Uram... most... e pillanatban nem vált-hatom be... de ha talán szíveskednék egy kis időre nálam hagyni...

A szerencsétlen nagrot nézett, amikor az újságírók nahotáját meghallotta. Az egyik újságíró meg is sügta neki, hogy ezáltal éppen az az urat gyauusított, akinek aláírása ott van minden ezerfrankoson. Persze, az alkalmazott elvörösödve mentegte-főzdött, de Mr. Harlet kedvesen megveregette a vállát.

— Hagyja csak, barátom!... Nagyon helyes, hogy én ily skrapulózus az ezerfrankosokkal szemben... Ezzel csak hazám pénzügyi érdekeit oltalmazza... Különbem mit tudom én, hátha tényleg ez is hamis! Mindenesetre itt van egy százdolláros, váltás be ezt. Talán a dollárig mégse jutott el a magyar nyomdai par!

Ezt a bon-mot-ját az újságírók természetesen ringyárt le is stenografálták. Az ilyen apróságok nagyon hasznosak a riport tarkítására.

A pénzügyminisztériumban — Mr. Harlet óhaja szerint — a budapesti bankvezérek is megjelentek a megbeszélésben. Természetes, hogy minden jelenlevő a legszigorúbb titoktartást fogadta, tehát Mr. Harlet és a pénzügyminiszter egyaránt tartózkodott attól, hogy a bűnügy részleteit szöbhözze. Inkább a frankhamisítás általános pénzügyi kihatásairól

beszélgettek, aztán Mr. Harlet kifejtette, hogy a Banque de France legfőbb érdeke e pillanatban a további károsodás megakadályozása. A hamisítókknak azért sikerült hamis ezresceket — amelyek nem is valami tökéletes alkotások — külföldön elhelyezni, mert külföldi bankokban többnyire csak régi francia bankjegyek vannak, amelyek az összehasonlítás alapján szolgálhatnak, holott a legújabb infláció következtében a francia bank rengeteg mennyiségű vadonatúj bankjegyet dob piacra. Ha e gyűretlen és friss nyomású bankjegyekkel hasonlítani össze a hamis ezresceket, azonnal szembe-tűnnek azok hamis volta. Tehát ezer darab legújabb nyomású, valódi ezrest hozott magával és az a kívánsága, hogy a legkisebb pénzváltó bank is tartson magánál egy ilyen bankjegyet összehasonlításul. A pénzügyminiszter maga is feltétlenül helyezte ezt az indítványt és Mr. Harlettől átvette az ezer darab ezerfrankost, amelynek szétosztását a Hitel bank jelenlevő vezérere bízta. De mivel ez az intézkedés a Kereskedelmi Bank jelenlevő vezérét szem-melláthatóan elkedvetlenítette, a pénzügyminiszter finom diplomatafogással őt bízta meg viszont, hogy az ezer darab ezerfrankos árát Mr. Harlet úrnak kifizesse magyar pénzben.

Ez előzmények teszik érthetővé azt a kínos esetet, amely másnap délelőtt bekövetkezett. Ugyanígy a Hungária portásánál egy rosszkezdű, alacsony, zömök francia úr jelent meg és türelmetlen hangon kérdezte, hogy melyik apartament-t rezerváltak Mr. Harlet számára. És mikor a portás kötelességszerűen

csendes, kissé megüregedett, de belül fiatalos lángú, minden porcikájában magyar él itt: *Lovász Márton*. Eszembe jut a régi parlament két jelenete: „Álljunk meg egy szóra!” „És mi mégis antant párti...” Vágyódik, nagyon vágyódik haza, hűz minden csepp vére, érzése, gondolata, idegszála ide köti. Nem érintkeznek egymással báró *Lehár* és *Lovász*, de a houvágyban egyik, ha más politikát képviselnek is.

Színházak, kabarék, magyar írók, magyar színészek. A legnevezetesebb, a legnagyobb siker, esemény: *Riviera*. Josefstädter Theater. Reinhardt rendezés. Molnár darab. A főszerepben Darvas Lili. A nézőtérben pesti hírességek: *Krausz Simon*, báró *Guttman Henrik*, *Wintersberg Rudi*, *Hegedüs József*, főv. biz. tag, *Náday Lola* és a fél világnak reprezentánsai rajta kívül is, akár egy pesti színházban. Az előadás tökéletes. *Darvas* tökéletes német. Egy pillanattal se gondol senki arra, hogy nem ez az anyanyelve, minden akcentus és idegen hangzás nélkül beszél. Mindegyik színész kitűnő. Az első két kép gyönyörű: a régi Molnár, a Liliom írója. A harmadik kép közepé kissé elült. Az utolsó jelenet, a befőzés ismét kitűnő. Bécsben telt házak, a pesti előadás, nem tudom, lesz-e olyan jó, mint a bécsi. Molnár bízik a sikerben. Együtt ülünk a vonaton, jövünk Pést felé. Molnár *Somlayról* beszél, akit az ország legelső színészeként becsül. Dícséri a színészeket, a magyar tehetséget, Pesti lapokat hoznak. Miről is beszélhetnénk: a frankhamisítás, ez ma a vezető probléma.

— A pénzhamisítás csak addig nehéz — mondja *Molnár* —, amíg azt pénzben, reszketve, gyertyafénynél, kezdetleges eszközökkel csinálják, de kitűnő nyomdákban még megtörténhetik, hogy jobb és tökéletesebb dollárt nyomnak Európában, mint Ameriká-

ban és pár százmillió hamis dollárral szanalják Európát, érdekes vakmerőség és kalandosság és érdekes emberek foglalkoznak ilyesmivel.

ban és pár százmillió hamis dollárral szanalják Európát, érdekes vakmerőség és kalandosság és érdekes emberek foglalkoznak ilyesmivel.

Huszdikán lesz a legközelebbi közgyűlés. A főváros törvényhatósági bizottsága — értesülésünk szerint — január 20-án tartja legközelebbi rendes közgyűlést. A tárgysorozatot most állítják össze, annyira azonban már bizonyos, hogy az iskola-épületekre ráépítendő emeletek kérdése, mely a főváros építkezési akciójának egyik programpontja, valamint a Császárfürdő kibővítésének kérdése szerepelni fognak a letárgyalandó ügyek között.

A központi választmány ülése. A székesfőváros központi választmánya kedden ülést tart. A tárgysorozaton többek között a választói névjegyzék kiigazítása is szerepel.

tudakozódott, hogy miért óhajtja ezt tudni, a zömök úr ráordított, hogy tudtával Budapesten nincs olyan idegenforgalom és tudhatná, hogy ő Mr. Harlet, a Banque de France kiküldött felügyelője. Senki sem veheti hát rossz néven, hogy a portás telefonon értesítette a rendőrséget, amely azonnal előállította a zömök urat. De az igazi meglepetés csak aztán következett be. A zömök úr ugyanis nem jött zavarba, nem roskadt össze a keresztkérdések súlya alatt, hanem stentori hangon követelte, hogy azonnal rendeljék ide a francia követet. A követ meg is jelent és igazolta, hogy az alacsony, zömök úr tényleg Mr. Harlet.

És hogy az a másik francia úr ki lehetett, azt egész pontosan kiderítette egy levél, amelyet a pénzügyminiszter kapott még aznap délelőtt. E levél szóról-szóra így hangzott:

Miniszter úr!

Az alkalom sokkal esábitóbb volt, semhogy ellenállhattam volna. A mai szomorú világban ilyen kis quiproquokkal szórakozik az ember. És most, hogy az ezer darab ezerfrankos árat jó magyar pénzben zsebre vágtam, szeretetteljesen mondom búcsút Önnek. Biztosra veszem, hogy Ön, ósdi etlkal nézetel alapján, cselekedetemet büntöttnek fogja tekinteni, de biztosítottam róla, hogy én, mint jó francia, merő hazafiságból követtem el tettemet. Tudtommal az Ön honfittársai is hazafiságból cselekedtek, amikor az ezerfrankosokat hamisították. Ők a francia pénzt akarták tönkretenni, én pedig visszaszereztem hazámnak egy részét az így elvesztett pénznek. Bevallom őszintén, nem szándékozom egyelőre a pénzt a francia állam oltárára letenni, mivel ez összeget magam is nagyon jól tudom gyümölesztetni, de ebben is csak az Ön honfittársainak példáját követem. Kérem, fogadja nagyrabecsülésem kifejezését.

Arsène Lupin.

**Ügyeljen
bevásárlásainál**

védjegyünkrel

**FRANCK-kávének
nincsen párja,
A nagy világot bejárja.**

D. 177 O. 25 I. — V. 10.

DEMOKRATA ÉS SZABADELVŰ NŐMOZGALOM

Zászlót bontott

a Nemzeti Demokrata és Szabadelvű Nők Csoportja

Megindult a demokrácia női táborának szervezkedése

— A mai súlyos időkben a politika az élet gondja, a mindennapi élet és hiába mondják, hogy mi nem akarunk politizálni: a mindennapi élet keserves gondja kényszerít bennünket, hogy politizáljunk. A legprimívebb céljelért kell küzdeni Magyarországon, olyan célokért, amelyeket a Nyugat kultúrállama már régen elértek. Ebben a küzdelemben, ebben a rendkívüli munkában, amelyek felé az a célja, hogy az élet számunkra ismét derűsebb, könnyebb legyen, hogy ismét érdemes legyen élni — *tevékeny részt kell vennie a nők táborának.*

Ezeket a szavakat Vázsonyi Vilmos mondotta az elmúlt év december 8-án, amikor a Központi Demokrata körben zászlót bontott a Nemzeti Demokrata és Szabadelvű Nők Csoportja. Ebben a megnyitó beszédben kikristályosodott a cél, amelyért küzdeni akar a demokrata nők táborára.

— Ugyanabban a szellemben vezetők a nők a maguk szervezetét, mint mi a miénkéit! — mondotta tovább Vázsonyi. — És ha a nők lemondanak a régi időkre emlékeztető szokásokról, hogy társadalmilag osztályozzák magukat, ha a női tábor éppen úgy a társadalom minden rétegére kiterjed, mint a párt, akkor ennek a női tábornak a munkája nem lesz szórakozás, nem lesz egy ekskluszív társaság mulatsága. A női társadalom akkor fogja teljes értelmét elérni, hogy ha a régi világ nőinek exkluzivitásával és zárkózottságával szakítani fog és a nők között az egyenlő jognak gyakorlati érvényesítése és szerete éppolyan erővel fog lobogni, mint a férfiakban!

A főváros 22 választókerületéből több mint száz asszony hallgatta ezt a programot, amelyet Vázsonyi Vilmos fűzött eléjük.

A női csoportnak ezen az alakuló közgyűlésén dr. Baracs Marcellé elnökött, akit a közgyűlés egyhangú lelkesedéssel választott meg a csoport elnökévé.

— Mi nemcsak élni, hanem élni is akarunk, mi minden embert jobb sorshoz akarunk juttatni, erőt, egészséget és megnyugvást akarunk a lelkekbe vinni. Ha a mi munkánkat azzal kezdjük, hogy „hiszek egy Istenben”: ez a mi imánk. „Hiszek egy

házában!” — ez jelenti nálunk, hogy egyek vagyunk és ennek a házában az újjáépítéséről nem mondunk le soha. „Hiszek Magyarország fellámpadásában”, nem nyugszunk addig, amíg ebben az országban csupa mosolygó arcot nem látunk!

Zúgó taps fogadta az elnök beszédét és ezután megalakult a Nemzeti Demokrata és Szabadelvű Női Csoport három osztálya, a politikai osztály, amelynek élére dr. Szentirmay Imréné választották meg, a szociálpolitikai osztály, amelynek vezetője dr. Bródy Ernőné lett és a kultúrosztály élére dr. Jaszszky Gellértnével.

Szentirmayné a zászlóbontó közgyűlésen a női tábor politikai céljait vázolta, majd Bródy Ernőné szociálpolitikai programját adta elő tömören.

— A parkok és játszótérek megalkotása fő célja kell hogy legyen a szociálpolitikai osztálynak, mert még mindig ott tartunk, hogy a sétatereken örök folyogóvíz botlál a gyermekeket, akiknek arcára az élet prosságát akarjuk visszavarázsolni. Mert a napsugár és a derű fegyvertársak a tuberkulózis elleni küzdelemben.

Vázolta ezután Bródyné a főváros nagy szociális feladatait és indítványozta a régi Vázsonyi-ebédek behozatalát, hogy most is, mint 1920—21-ben vállalták a jobb módú családok egy-egy szegény ember életmezését hetenkint egyszer-kétszer.

Vázsonyi Vilmosné intézett ezután lelkesítő szavakat a közgyűlésen megjelentekhez és viharos taps fogadta a Kossuth-nóta min-tájára elmondott felhívását:

*A Demokrata azt üzante,
Megnőtt az ő regimentje,
Itt van a nők hadserege,
Isten áldja, vezérelje!*

Igy történt a női csoport megalakulása. Most a sokféle női tábor után végre megindult a központi asszonyainak és leányainak megszervezése és a bírói felelősség együtt van a kereskedő, a kisiparos, a tanár és a bankember felelőségével és leányával. A teljes demokrácia érvényesül ebben a szervezetben, amelynek első megmozdulatai már észlelhetők a főváros egész területén,

Az alakuló közgyűlés a Női Csoport titkárává dr. Vásárhelyi Ferencet, főpénztárosaak dr. Heideberg Mártont és jegyzővé Benedek Rózsit választották meg.

Kimondotta továbbá a közgyűlés, hogy a Női Csoport választmányát a főváros 22 kerületéből a zászlóbontó ülésen megjelent asszonyokból alakítja meg.

A szervezkedés munkája felé megindult. A nők lehetnek általában könnyelműek, lehetnek néha gyöngök és erőtlencék: érde a most megindult nagy munkában olyan lelkesedést és kitörő bizakodást tanúsítanak, hogy a jövő a legjobb reményekkel bíztal.

A lélek harca es — a szívtelen-ség ellen. És az asszony lelke szeretettel és jóssággal harcol. És ezért kell mindent legyőznie.

Vásárhelyi Ferenc

Terézvárosi Jólétegyesület. A Terézvárosi Jólétegyesület február 7-én a Hungaria szálló összes termeiben elit-bálát rendez. Csakladyeg 3 személynek 100.000 K. személyjegy 80.000 K. és táncosjegy 20.000 K. Jegyek a rendezőbizottság tagjainál és a Központi Demokrata Kör titkárságánál (VI. Teréz körút 7) kaphatók.

A Nemzeti Demokrata és Szabadelvű Női Csoport központja és pártnapja. A Női Csoport szervezkedése és az egyes kerületek központi irányítása értesülésünk szerint az Erzsébetvárosi Demokrata Kör (VI. Király uca 65. II. em. Telefon: József 119-57) a helyiségekből történik. A Női Csoport titkársága a központi helyiségben hetenkint háromszor, hétfőn, szombán és pénteken rendszeres hivatalos órát tart, délutánoként 1/4-1/6 óra között. A női tábor összes adminisztratív ügyeit a központból irányítják. Azonkívül a Női Csoport hetenkint egyszer pártnapot tart, amelyre vonatkozólag a legközelebbi napokban fog határozni az elnökség. A pártnap összejöveteleket szintén a Király uca 65. szám alatt levő helyiségekben tartják meg.

A SZÍNHÁZI HÉT

X. Y. és neje

A fordító, lerántja a szerzőt
és önmagát

Irtá: SZINI GYULA

Denys Amiel, a Belvárosi Színház újdonságának szerzője régi jó ismerősöm ahól az időből, amikor Bárdos Artur már volt egyszer a „Belvárosi” igazgatója. Amiel akkor egy Obey nevű szerzővel együtt egy „La souviante madame Baudet” című vígjátékot írt, amelyet „A mosolygó asszony” címen fordítottam le.

Bárdosnak van drámai „flair”-je — magyarul: szímatja — és én lelkes buzgalommal fordítottam le a lehetetlen című darabot. Valami egészen különös keserű íze volt ennek a darabnak.

Könyvből és mosolyból szőtt kölfemény volt ez, a „mindennap” költészete és Henri Becque-et juttatta az ember eszébe, a mult századvég egyik legnagyobb drámaíróját, aki azonban a Sardouk, Dumas filcek és Fenilletk hangos sikerei mellett a kevésbé ismert, de kiválóatott emberek költője maradt. És a Porto-Riche szomorú-

ságából is vegyült bele valami a Baudetné mosolyába. Becque és Porto-Riche azok a nevek, amelyekre a francia színház pénztárosa — és talán minden színház pénztárosa — azt mondja: „Uram, én kétszer sírtam szívből: egyszer a nézőtérben és egyszer — a kasszában”. És mégis ők a halhatatlanok, ők nem fognak elvélni a francia színpadon.

„A mosolygó asszony”-ban Harsányi Rezső a darabos férj szerepében és Németh Juliska a Baudetné szerepében olyan két alakítást produkáltak, aminőt keveset láttam magyar színpadon. És mégis, a darab, ha nem is bukott meg, nem vágta ki azt a rezeset — vagy mondjuk: aranyat — amelyet vártunk tőle (Bárdos és én, akik egy kis tantiém-permeteg mindig ráférnek).

Ilyen előzmények után el lehet gondolni, mekkorát dobant a szívem, amikor Bárdos a kezembe nyomott egy darabot, amelyet Denys Amiel írt egyedül (Obey nélkül). A címe: „Monsieur et Madame Un Tel”, amit körülbelül fed a magyar cím: „X Y és neje”. Lehetetlen címekért tessék Amiel

úrhoz fordulni (Paris, théâtre de la Potinière). Bárdos aki Párizsban járt, hozzátette még:

— Ez a darab a szezon eleje óta folyton megy a Potinière Színházban, egyszer se vették le a másorról és a jelek szerint a színház ki fogja vele húzni az idei egész évet.

Bárdos ezt olyan arccal mondta, mintha a saját darabjáról, saját sikeréről volna szó, mert lelkesedni, konokul állni egy író mellett csak Bárdos tud igazán.

Kiváncsian olvastam végig a darabot és rájöttem, hogy „A mosolygó asszony” félsikerének esakis Obey lehet az oka. Obey egy savanyú, iródalmi fráter, aki az aranyos, derűs Amiel tálljába beleesőppentette a maga keserű ürömet. Obeyt esak ki kellett hagyni a játékból és Amiel íme sikert arat, sőt talpra állit egy párizsi színházat.

Es mialatt a darabot fordítottam, ez az ármányos Obey járt folyton a fejemben: hogy mondta volna el ezt Obey? hogy rontotta volna el ezt Obey? hogy köhögött volna ebbe bele Obey, aki legnagyobb személyes ellenségét a színház pénztárosában látja és aki

Nem kell reklám

Royal Orfeum

Januári hatalmas
műsorának

Mindén vásár- és ünnepnap

3 előadás

3, 6 és 9 órai
kezdettelA 3 és a 6 órai előadások
helyárai 6-45 ezer K-ig

A Hermes közgyűlése' A Hermes Váltóüzlet Rt. December 29-én megtartott közgyűlése elfogadta az igazgatóság javaslatait és 1200 K osztalék kifizetését határozta el

Kis Komédia 3 bohózat
ROTT és STEINHARDT felléptével
VI. Róvay uccá 18 — Kezdeté 8 órakor — Telefón: 14-22

Becque és Porto-Richo nevét hangszólóan blonnyára káromkodva ment haza az Amiel önálló sikeréről.

És megvallom, még most is remegek, ha erre az Obeyre gondolok. A párizsi közönség már letépte az álarcot erről a rosszkedvű démonról, aki az örömben találja örömtől. De Budapest messze van Párizstól és hátha ez az Obey bosszúszomjasan megjelenik a Belvárosi Színházban, alattomban beférkőzik a budapesti közönség szívébe, amely különben is hajlamos az sopánkodásra? Obeytől félttem Amiel sikerét és Obey lesz az oka, ha valami baj lesz.

Azt hiszem, fordító ily őszintén még nem beszélt és így nem rántotta le magáról a leplet. A fordító rendszerint keresztkomája az újszülött darabnak és úgy élhal érte, mint a párbajsegéd az általa képviselt fél érdekeiért. Én ezekkel a hagyományokkal jövőök beszéltetőzésbe, amikor teleplezem

darabom szerzőjét, Amiel, és rámutatok legnagyobb ellenségére, Obeyre.

„A mosolygó asszony“ vígjáték volt, ahonnan az ember keserű, lemondó szívvel távozott. Az „X Y és neje“ pedig dráma, dráma a mindennapi életből, ahonnan az ember mosolyogva és elégtlenül távozik. Szóval Obey pesszimizmusa kimaradt ezúttal a játékból.

Méséje a darbnak voltaképpen egy szürke, hétköznapi történet: a férj rájön felesége hűtlenségére, szemnek ereszti az asszonyt, az asszony megjárja a csalódás kálváriáját, visszatér, a férj megbocsát neki. A mindennapi élet szavait halljuk. Amiel nem hőstket fest, hanem embereket. A „hőse“ es igazi hős, hanem afféle rendes, pontos, becsületes X Y úr. De a „rendes ember“-nek olyan karrikatúrát adja Amiel, amilyen jellemrajzra csak Molière volt képes. Molière is könnyből, kacagásból állította össze embe-

reit — hiszen flyon az élet! — és akárhány Molière darabot úgyis el lehet játszani, mint komoly drámát, sőt tragédiát. Amiel a moliéri hagyományokba kapcsolódott bele.

Ami a szereplőket illeti, Gellért a férjet, Pécsy Blanka az asszonyt játssza, a magyar színészek mintaképei és önmaguk híret műlják fölül jellemzésük találó erejével és színes vakmerőségével. Földényi a csábító szerepében az ifjúság, az erő, a humor üde illatát viszi a színpadra és kisebb szerepekben az ellenállhatatlan Vidor Feri (eselészerepben), Horváthy Elvira és Thury Mária a magyar színészetnek tehetségbe való gazdagságát képviselik. Márkus László díszletel és Bérczy Ernő rendezése művészi tettet jelentenek. A fordítás — hogy őszinté legyek — jobb az eredetinél, mert magyarul van, míg az eredetét csak a közönség igen kis része értén meg.

KÖZGAZDASÁG

A kispolgárok társadalmán épülhet csak újra az ország

Az ország súlyos helyzetéből tagadhatatlanul kivieszi részét minden társadalmi réteg, de legsúlyosabban éppen a produktív pályák érzik az idők viszontagságait. Az ipar és kereskedelem nem szünő válságát, a csődök, fizetésképtelenségek és véres tragédiák megrendítő, hosszú sorozata jelzi s közben észre sem veszik a termelő életpályák szelléreinek csendes, zajtalan vergődését, mellyel küzd az elmerülés veszedelme ellen s kapkod minden szalmaszál

A nagyipar és nagykereskedelem, ha kellemtlenül érzi is az idők viharát, mégis inkább tud segíteni magán. Nagyszerű összeköttetéseivel közvetlen kapcsolatot tud teremteni a külföldi hitelforrásokkal, kitűnő szervezeteiben megfelelő képviselőket és védelmet talál, amely a kormánytól és a közgazdasági élet minden tényezőjénél megfelelő eredménnyel képviseli az érdekeit, sok esetben a többi termelő osztály és a közérdek hátrányára.

A földbirtok is több megértéssel találkozik. A kormány a maga befolyásával és súlyával támogatja hitelszükségletei kielégítésében és legújában egy millió angol font kölcsönt sikerült, aránylag előnyös feltételek mellett a mezőgazdasági termelés részére szerezni. Bizonyára elkél a hitel a mezőgazdaságnál is, bár az érdekeltek hangos panaszával szemben meglehetősen értetlenül áll az ország közvéleménye. Az elmúlt év minden külföldi hitel nélkül, szerény belső anyagi támogatással, olyan rekordtermést hozott, ami a várakozásokat és belső fogyasztás szükségleteit billiókra menő összegekkel haladja túl. Ennek a nagy termésnek az értékesítése is a legkedvezőbb körülmények között, szinte nem remélt magas árakon történt, melyek jóval felül-

Ezzel szemben a kispár és a kiskereskedelem alig tengődik. Egyik napról a másikra, a legnagyobb gondok között, a helyzet javulásának minden reménye nélkül. Érdekképviselői alig tudnak eredményeket biztosítani számára. Hiteligényeinek kielégítéséről beszélni sem lehet, mert azok a szerény, de drága hitelek és az a mód, amellyel azokat folyósítják, igazán nem alkalmasak arra, hogy bárkiben is, főleg pedig az érdekelte kisexisztenciák közt, azt a meggyőződést keltse, hogy sorsuk az illetékes faktoroknak a szíven fekszik.

Pedig ez a társadalmi réteg az igazi nemzetfentartó elem. A legjobb adófizető, a leg-hűbb hazafi, sziklaszilárd alapja az ország rendjének, ahonnan nem indulnak ki meglepetések, kilengések és kalandok. Ezt a néman tűrő, vértanúsorsú, kispolgári rendet megerősíteni, egyértelmű az állami rend erősítésével, és nem ismerünk szebb feladatot, hazafiasabb kötelességet annál a törekvésnél, mellyel ezt a kispolgári rendet léteben, boldogulásában, működési lehetőségében előbbrevinni kívánjuk.

Harminc autótaxi-rendszámot kér a Hadróa

A HADRÓA tegnap érdekes memorandummal fordult a főváros közlekedési ügyosztályához. Az emlékirat rámutat a nyugalmazott tiszték kétségbeesésére sívár anyagi helyzetére és kifejti, hogy a szövetségben tömörült tiszték minden eszközt megragadnak, hogy kenyerüket komoly és becsületes munkával megkereshessék. Miután nemsokára aktuális lesz egy csomó új autótaxi-rendszámok kiadása, a HADRÓA arra kéri az ügyosztályt, hogy harminc rendszámot a HADRÓA tagjainak bocsásson rendelkezésére, akik a kellő szaktudást időközben megszerzték és ily módon akarnak maguknak existenciát biztosítani. A memorandumot, melyet többek között Ferry Oszkár kapitány, a martír Ferry tábornok fia is aláírt, Magyar Miklós törv. biz. taghoz is eljuttatták, támogatását kérve, mint aki a blokk megbizásából foglalkozik az autóközlekedés kérdéscélvel.

DEMOKRATA TÁRSADALMI ÉS KÖZÉLET

Demokrata naptár

Január 9, szombat.

Központi Demokrata Kör. Tagvacsora (8.) — Józsefvárosi (XVII.) Demokrata Kör. Családi est (8.) Ferencvárosi Demokrata Kör (Központ) Szekfiú est (8.)

Január 11, kedd.

Lipótvárosi Demokrata Kör. Társasvacsora. — Józsefvárosi (XVII.) Demokrata Kör. Választmányi ülés. — Ferencvárosi Demokrata Kör (Központ) Társasvacsora (8.) — Erzsébetvárosi (XVI.) Demokrata Kör. Társasvacsora (8.)

Január 12, szerda.

Józsefvárosi Demokrata Kör. A bizottsági tagok összejövetele (8.) — Józsefvárosi (XIX.) Demokrata Kör. Társasvacsora (8.) — Erzsébetvárosi (XIV.) Demokrata Kör. Társasvacsora (8.)

Január 13, esütörtök.

Belvárosi Demokrata Kör. Politikai vacsora (8.) — Józsefvárosi (XVIII.) Demokrata Kör. Társasvacsora.

Vázsonyi a Belvárosi Demokrata Körben. A Belvárosi Demokrata Kör esütörtökön, január 13-án társasvacsorát rendez, melyre meghívja Vázsonyi Vilmost és a párt képviselőtagjait, valamint a testvérkörök vezetőit is.

Pakots József a frankhamisításról. A Belső Ferencvárosi Demokrata Kör január 6-án, szerdán este társasvacsora keretében ünnepelte a kör új vezetőségét. Lendvay Andor dr. főtitkár üdvözlőszavai után Pusztay Károly elnök szólt fel. A mosonai helyzettel foglalkozva rámutatott arra, hogy a külföld szemében a politikai kalandorok oly mértékben diszkreditáltak Magyarországot, hogy hovatovább a magyarság és kalandorság egyet fog jelenteni. Utána Pakots József nemzetgyűlési képviselő mondott nagyobb beszédet. A frankhamisítás ügyével foglalkozva, óva intett a túlzott optimizmustól, mert aki nem remél, az nem is csalódhat. Utolsó szónok Zahler Emil dr. volt, aki a Ferencvárosi másik körének üdvözlését tolmácsolta.

Benedek János a politikai helyzetéről. A Erzsébetvárosi (XVI.) Demokrata Körben kedden, január 12-én Benedek János nemz. képviselő ismerteti az esti társasvacsora keretében a politikai helyzetet.

Közgyűlés. A Lágymányos—Kelenföldi Polgári Kör január 3-án tartotta tisztújító közgyűlését Kramer Adolf elnökletével. A közgyűlés a következő vezetőséget választotta meg: Elnök: dr. Benedek János. Ügyvezető elnök: Kramer A. Társelnökök: Perényi Lajos, Schönau Henrik. Alelnökök-főtth.: Bokros Béla. Alelnökök: dr. Tóth-Seabó Pál, Eiser Sándor, Kuttány János, Reitzer Emil, dr. Rácz Vilmos, Székely Bertalan. Főjegyző: dr. Bródy Árpád. Titkár: dr. Kótai László. Jegyzők: László Emil és Siklósi Fülöp. Pénztáros: Erdős Lajos. Ügyész: dr. Gáspár Izidor. Háznagyné: Herceg Gyula. Gazdák: Fischhof Oszkár és Máyer Sándor. Könyvtárosok: Németh József és Haasz Lambert. Ellenőrök: Scheiber Mór, Héjja András. Számvizsgáló bizottság: Elnök: id. Merza Márton. Tagok: Rákosi Hugó, Gebauer Béla, Strausz Miksa, Deutsch Nándor.

Filmbemutató a Lipótvárosban. Érdekes újítást honosított meg a Lipótvárosi Demokrata Kör. Összeköttetésbe lépett egyik nagy filmvállalattal, mely hajlandónak mutatkozott arra, hogy filmjeleneteket, mielőtt azok a nagyközönség elé kerülnének, a kör tagjainak bemutatja. Az első ilyen előadás kedden volt és a kör tagjai nagy örömmel fogadták a nem mindennapi szórakozási alkalmat.

A VII. ker. és Zuglói Demokrata Kör jelenlegi helyzete. A Demokrata Pártnak ez a perifériákon dolgozó egyesülete szinte esodálatraméltó erőfeszítéssel küzd, hogy a kültekek demokrata polgárságát a demokrata zászló alá tömörítse. A kör 1924 óta működik és fejlődése hatalmas munkáról tesz tanúságot. A vezetőség minden erejét odairányítja, hogy az eddigi szervezetlen és minden politikai mozgalomtól huzodó polgárokat a demokrata eszmék és célkitűzések iránt érdeklődők és harcok katonákká nevelje. Az eredmények, melyeket a kör taglétszáma, társadalmi és politikai összejöveteleinek sűrű látogatottsága igazol, a vezetőség odaadó munkássága mellett a polgárság érdeme is, mert az első jelre már felfigyelt és látva a kör vezetőségének áldozatkészségét és munkaszeretét mind számosabban jelentkeztek a demokrata tábor katonái közé. A kör jelenlegi vezetője a VII. közigazgatási kerület külső részének közismert, tisztelt és közszeretőben álló férfialból alakult. Elnöke Benedek Dezső t. b. tag, ügyvezető elnöke dr. Ko-

rekas Ödön törv. biz. tag, társelnökök Magyar Miklós törv. biz. tag, Nervetti Viktor törv. biz. tag, míg mellettük az elnökségen kívül dr. Timár Dezső és dr. Elek Béla főtitkárok és Agai Adolf háznagyné végzik a szervezés és agitáció nehéz munkáját. — A kör minden héten politikai összejöveteleket rendez, melyen legutóbb Benedek Dezső, Kerekes Ödön dr. tartottak nagyszabású politikai beszédet a haligatóság igen nagy tetszése mellett. Ezen politikai esteken pártunk minden vezető egyéniségét meg akarja szólaltatni a kör elnöksége, hogy ezáltal a polgárságot személyes érintkezésbe hozva vezetőivel, pártunk tagjaiban az együvértartozást és így a pártfegyelmet növelje.

Felolvasás. Az Erzsébetvárosi (XVI.) Demokrata Körben a szokásos társasvacsora keretében szerdán, január 6-án Harmatzy Loránt ny. miniszteri tanácsos vetített képekkel tarkított előadást tartott Spanyolországról. Az érdekes és tanulságos előadást nagy tetszéssel fogadta a kör közönsége.

A blokk a XVII. kerületben. A Józsefvárosi (XVII.) Demokrata Kör kedden este, szokásos társasvacsorája előtt, választmányi ülést tart, melyen aktuális ügyeket tárgyal. Szerdán a kör vezetősége a törvényhatósági bizottságnak a blokkhoz tartozó tagjait látja vendégül.

Ifjúsági szerzői est a XIX. kerületben. A Józsefvárosi (XIX.) Demokrata Kör ifjúsági csoportja egyik legutóbbi ülésén Román Ernő ifjúsági elnök indítványára elhatározta, hogy időnként szerzői estet rendez, melyen az ifjak mutatják be zenei és irodalmi szerzeményeiket. Ez természetesen nem műkedvelősdit jelent az ifjak részéről, hanem egyrészt alkalmat akarnak adni esetleg megmutatkozó új tehetségek érvényesüléséhez, másrészt a fiatalok irodalmi érzékét akarják fokozni és felkelteni az érdeklődést a művészetek iránt azokban is, akikben ez eddig nem volt kellő mértékben meg. Az első szerzői este szerdán volt, amikor Zelinka Tibor és Popper Béla mutatták be önálló zenei és irodalmi alkotásaikat. A legközelebbi szerzői est márcsán Fodor Lajos és Márkus Ervin szerepelnek.

HÓ ÉS SÁRCIPÓ

legjobb minőségben kapható és javítható
NEUMANN GÉZA
 Nagymező uca 50. sz. (Dessewify uca sarok)

Krámer Adolf festő- és mázolómester

Budapest 7, Lágymányosi u. 4. Tel. 7. 82-57

1926
 április
 17-26

1926
 április
 17-26

BUDAPESTI NEMZETKÖZI VÁSÁR

Rendezi a Budapesti Kereskedelmi
 és Iparkamara

Képviseletek Magyarország és a kül-
 föld összes nagyobb városaiban

Szállítási, utazási és
vízumkedvezmények!

Központi iroda:

Budapest V, Szemere u. 6

SAKORVOSI rendelő vér- és nemibetegek részére EZÜST SALVARSAN OLTÁS

Rendelés egész nap. Rákóczi út 32. sz., I. em. I. Rókussai szemben

VI., Mozsár uca 9.

Telefon: 99-02.

Gólya-Áruház

olcsó árajánlatai:

Japone selyem 95 cm széles	75 ezer
Crep de chine nehéz minőség	125 „
Műselyem, nehéz minőség	65 „
Batiszt sifon	25 „
Lepedőgyolcs, tartós minőség	43 „
Damaszt étkezéslet <small>6 szalvétával</small>	250 „
Schroll sifon, reklám ár	22 „
Tricot keime <small>10 cm. széles tisztá gyapjú</small>	150 „
Lenvászon törleruha	18 „
Törülköző	18 „

Gólya-Áruház

VI, Király u. és Nagymező u. sarok
 IV, Vámház körút és Kalvin tér sarok

LÁTTA?

Nyskkendőim, ingeim, gallérjam
 női harisnyám, kesztyűim? Hech
 úridivatkirály, Üllői út 16 (Kalvin térről)

Engedményes ár-
 ban hangszerek
 és gramofonok
 a Nemzeti Demokrata
 Pártkör tagjainak
 Lemez ujdonságok
 legnagyobb raktára
Hangszer-Otthon

FEKETE MIHALY

Budapest VIII. kerület, József körút 9. szám

Külföldi illatszerek

és kozmetikai

különlegességek BALASSA HUNGARIA
 DROGÉRIA Budapest,

VIII, József körút 13

Kiadótulajdonos:

Dr. Hajdu Marcel

Felelős kiadó: Dr. Csergő Hugó.